

ایستم که اوسوزلر هیچ بیتمه سین؛ وین، اویازیلری هپ اوقویه بیلهیم ... ایشته [اجتهاد] ک بوهفته انتشار ایدن ۷۴ نومرولونسخه سنده، بیرر آبدات افکار کی صیره لاش اولان او مقالات کزیده آره سنده «تاریخی سیالر» دولایسیله سوکیلی مورخز احمد رفیق بک و اثرلری حقنده یازمش اولدو غکز مطالعات تقدیر کارانه ایله مطالعات سائر، نقطه نظرجه، یازیلریکزه بیر خصوصیت دیگر بخش ایله دیکندن؛ اولری هر زمان کندن بویوک بیرشوق و اعتنا ایله مطالعه ایله دم.

احمد رفیق بک اقدینک صوک اثرلری اولان [قباجی مصطفی] دن اقتباس ایدیلن و صوفا لره تعلق ایدن بحثی عیناً نقل بویوردیغکز ایچین سیزه عرض شکران ایدرم. اوسوزلرک احتوا ایتدیکی حقایق، یعنی صوفا لره، جهالت و دنا تئریله بودین و ملته، تعمیر ایدیلر، نه قادر قنالقر یامش اولدو قلیخی، شوات مر حومه یه اکلایق ایچین، او مقاله یی یوز بیکلرجه صفحه لره باصارق مجاناً خلقه داغتمقله بویوک بیر وظیفه و طنپوروی ایفا ایدیش اولاجنه قائم. حکومتک، حال حاضر یوزوندن، مانع اولمایاجقی بیلسم - یمن ایدرم - بیرقاچ اخوانله [قباجی مصطفی] دن علمامزک فضا ئخه عا ئد اولان او سطرلری محررک مساعدت مخصوصه سیله عیناً طبع ایتدیریر؛ شهر دن شهره، کویدن کویه، هودن هوه طولاشدیروب اولاشدیریر؛ اومعهود و صیتنامه لره وعد ایتدیکی ثوابله نائل اولوردم.

سیز، احمد رفیق بک و اناری حقنده بیر مقاله تقدیریه یازمقله وظیفه کزی ایفا ایتدیکز. احمد رفیق بک و قوف تاریخی سیله یزی ایقاظ ایتک ایستور: تاریخمزک امدهش صفحه لری اراهه ایدیور و عندالحاجه مملکتک الک بویوک عنصر ماحیسی اولان صوفا لره هجوم ایتکدن چکنمیور. بوکی فداکار اصحاب کاله قارشى لا قید قالان بومملکتک ارباب قلمنه اسفخوان اولمالدر. فقط سیزه هیچ اولمازه، عرفانمزی وجدانمزی بیر اتهام عمومی دن قورتاردیکز. بوراده بانا بیرشی یا مق دوشورسه اوده محرر محترمه،

و آثار ایدن (رونسار) فرانسه نك شریان بیانیه بر خون نوین ملی ادخال ایتک کندن اول و صوکره کلنردن زیاده چالشمش اولقله مشهور بولئور. بونکله برلر لاتین و یونان اتقاضی اوقدر ابدال ایتشدی که حقنده فرانز ادبیاتنک استاد اول و اشهری بووالو،

Sa muse en francais par la grec et latin

دیشدر .

ذاتاً (رونسانس) ی فرانز مورخین بنامی ،
le retour passionné au culte et à l'admiration
de l'antiquité ...

دییه تفسیر ایدیورلر .

قورنه یله راسین فرانسه نك خلدات ادبیته سنی لاتین و یونان مآثر قدیمه سنی تقلید ایتک صورتیله - ومنفرداً بو سایه ده - ابداع ایتدیلر .

(قومیت و ملیت عصری) دیدیککز اون طقوزنجی عصرک شاعر اعظمی و یقتور هوغویی سراپا اوقوییکز، لاتین و یونان مدیتیریله بومدیتیرک آثار و مأثرینه حیران تقدیرلردن بشقه برشی کورمز سکر. و یقتور هوغو، فلاسفی طرزنده یازماقله علی العموم انسانیتک تکامل طبعیسنی تعقیب ایتشدی . فصل که برآز صوکرده کندی مسلکته معارض و عادتاً اسلحه قلمیه ایله مجهز مهاجر ظهور ایتدی . بونلر ملیتپرستلکک ایجاباتی دکل ، انسانیت مترقیه نك نا قابل اسکات احتیاجاتی در .

مابعدی کله جک نسخه ده .

سلیمان تنظیم

زنبیلی علی افندی مسئله سی

— دوقور عبدالله جودت بکه —

بک محترم اقدیمز ،

ادبای عثمانیه نك یازیلری بیرر خاصه ایله ممتاز طانیدیم کی سز ککیرلری ده بیرقایا کیی آغیر و متین اولر حیثیتیه طانییورم. مزاجه اویغون کلدیکی ایچین بوتون اویازیلری مطالعه ایدرکن بویوک بر حظ درونی دو یارم. مقاله نك ختامده سوزده ختام بولش اولق دولایسیله کدرلیرم،

بی پایان اولان شکرانمی تقدیم ایتمکدن عبارت قالیر؛
واشته اونی شوراجقده علناً ایفایه شتاب ایدیورم .

بو کوزل وفائده لی مقاله کزده نظر دقتی جلبه سزا
دیگر بیر حکم و مطالعه کز وار که حیرتمی پک زیاده جلب
ایتمش اولدوغنی سویلمکدن منع نفس ایده هم . حکمکری
جاوی اولان عبارتی عیناً درج ایدیورم :

« بوکون بیله زنیللی علی افندیك حرکت آتی پنهانه سنی
تخطئه ایدنلریمز آزمیرد ؟ کسمکله ، یچمکله وحتی قتل عاملرله
بیر مسئله عرقه نك اورتادن قالمش اولاجای ذهاب باطلنده
بولنان ققاریمز اکیسکیدر ؟ زنیللی علی افندی قتل عامه مانع
اولماقله تورک تاریخی داها طوغریسی تورکیا تاریخی واسع
ومستکره بیرلکهدن صیانت ایتدی . اونک روحی شاد اولسون ،
دیمه به محتاج اولما یارق شاد ومتسلدر . »

بوسطرلرک آلتنه بیرر خط دقت چکیورم . بوسطرلرک،
حیرتمی جلب ایتدیکنی یوقارده سویلش ایدم . بوسوزمده
اصرار ایدیورم . چونکه : اولا سیزه وتبعاتکره اعتماد
واردر : ثانیاً بوبابده کی معلومات ذاتیه مهده اعتماد کامل
وار . او حالده بونلری نصل تألیف ایتلی ؟ ... بومسئله بی
حل ایچین بیر کره صو قتلغک احوال روحیه سیله درجه
معلوماتنه ویر کره ده یکیدن تاریخک اوصحیفه لرینه مراجعت
ایتمک لازمکدی . مراجعاتم مدعیاتی تقویه دن باشقا
بیر شی یامادی . قطعاً قرار ویردم که زنیللی علی افندی
جنابلری بیرخشین صوفتادن باشقا بیرشی ده کیلدی . اکر
علم دیمک ، تفسیر قرآن دیمورم حدیث ، فقه دیمکسه ،
اعتراف ایدرم که ، ا کلامه دن از برله مک شریطیه زنیللی افندی
زماننک اعلمی ایدی . لاکن مع الاسف - صو قتلر
داریلسه لرده داریلنسه لرده - عرض ایدرم که علوم بونلردن
عبارت اولمادیکی کبی ، علوم دینه دن معدود اولان بو
علملرک امور دنیویه جه هیچ بر تاثیرلری یوقدر . یعنی
بو علملر ، انسانلری و سیاستلری اداره ایتک ایچین هیچ
بیر شی اوکرتمز لر . بوفکری تأیید ایتک ایچین علمای
حاضره منزی و اونلرک معلوماتی تدقیق ایتک کافی در .

بومدعائک جانلی شاهدلری کورمک ایسترسه کز لطفاً
باب مشیختک درس وکالتی صالونتی بیر کره زیارت بویوریکز .
اوراده آغلایه رق کورده جکسکرکه ، صو قتلغک اک عالم
مشخصه لری عد ایدیلن هیاکل بی روح ، سیاست مملکتی
اداره ایتک ده کیل ؛ صو قتا جیق لک تربیه و تحصیل لرینه
دائر بسیط بیر فکر درمیان ایتمکدن بیله عاجزدر لر .

فاتحک ، قانوننک احیا ایتدیکلری مدارسک احتوا
ایتدیکی خزائن علومک نه قادر زنکین اولدیغنی تعیین
وتدقیق قابل اولدوغدن ، زنیللی علی افندیك ده درجه
معلوماتی حقنده بیر فکر کافی نه لده ایده بیلیرز . بناء علیه
مقاله کزده درمیان ایتدیکنکز افکار عالیله ایله زنیللینک
متجسس اولدوغنی ظن ایتک خطای عظیم در . یاووزک
فکر علویسی معلوم ادیبانه لریدر . او شهنشاه معظم ،
خسته لنی کورمش و پارماغنی اوزرینه باصمش ایدی .
بناء علیه اسلام اتحادی ایچین شرقة چالیشمق لزومنی
حسن ایدیوردی . فقط اول باول اوروپا جهتی تأمین
ایتمک ایستوردی . بونک اک امین چارده سی بالقان شییه
جزیره سنده خرستیان بولوندرما مق ایدی . ویردیکی
امرک خلاصه سی بوایدی : اوروپاده کی ممالک محروسه مزده
یاشایان زعایا قوللرم یا مسلمان اولاجاقلر و یا خود ایستد .
یکلری یرلره چکیلوب کیتمکده سربست بولونا جاقلر در .
کوربیورسکرکه بوامرده قتل عامه دائر حرف واحد
یوقدر . فی الحقیقه یاووز حضرتلری پک یومشاجق بیرشی
ده کیلدی ؛ پک چوق قان دوکدی . لاکن دوکدیکی قانلر
مطلقاً بیر لزوم اوزرینه ایدی . پک آسورن مدت سلطتی
اعلادن اعلایه اثبات ایدیورکه مشارالیه خرستیانلردن
زیاده مسلمانلرله اوغراشمق ایسته یوردی .

« دیار کفر » ی تالان ایتک هیچ خاطرندن کچمیوردی .
زیرا او ، بیر چاپو لچیلر قوماندانی ده کیل بیر مجدد بیر
مؤسس اولمق ایستوردی . سلطان سلیم ای بیر مسلمان
اولماقله برابر هیچ بیر زمان خرستیانلرک ، بلا لزوم ،
دملرینی هدر ایتکی ایسته یه جک قادر وحشی و آتشین

بو بلند املی کنديسيه برابر ابدیاً هزاره دفن ايدلدى..
يازيق !!

انسانلرك جبر و شدتله اداره و قوميتلرك كرهاً تبديل ايديله بيله چكلىرينه اينانما دىغى پك اعلا بيليرسكز . فقط تدبيرلرك زمان و مكان ايله مناسبت تامه سى اولدوغنى ده البته انكار ايتمزسكز . فى الحقيقه بو كون قابل اجرا اولامايان بير تدبير بوندن دورت يوز سنه اول پك قولايقله قابل تطبيق و نتايج نافعهمسى ده بنجه محقق ايدى . اكر سلطان سليم او بلند املنى موقع فعله قويمش اولسه يدي روم ايلي بو كون سياست باشقا بير وضعيته بولونايلىر ايدى . بو تدبير ايله عثمانلى ايمپراطورلنى داخلنده كي مسلمانلرك دفعه ترقى ايدمه چكلىرينه اينانيورم ديمك ايسته ميورم . فقط حكومت ، اصلاحات ازومنى حس ايدوبده باشلادىغى آبلرده هيچ اولمازسه داخلأ اولسون مشكلاته و داخلى اختلاللرله تشبثاتى انقطاعه اوغرامازدى . چونكه بوتون بالقانليلىك دين ، يك مذهب ، يك لسان اولاجق و انقلاب مصادمه لرند شهنساز غايرلى ده مشترك بولوناجق ايدى .

دليلم ، كندى تجربه لرمله دوقور كوستاو لوبونك بيانان در . همت ادبانه لريله لسانمزه ترجمه ايدىلش اولان روح الاقوامك ايكنجى طبعنده [صحيفه ۳۳ : ۳۴] [*] شويله دنيليور :

« از جمله مختلف عمر قلردن مركب و بناء على ذالك مختلف حسيات و افكاره مالك اولدوغمز ايچين انكليزلر كي داه متجانس ملتلك معلومى اولمايان تفاقك قربانى اولماقده يز . انكليزلرده قديم (بروتون) ، (نورمان) ، (ساقسون) يكدىكرينه مزج اولوناراق غايت متجانس بير نموذج وجوده كتر مشلردر . بونك ايچين انكليزلرده هر شى متجانس و آهنگ داردر . بوا متراج سايه سنده انكليزلر

[*] (روح الاقوام) ي قارلرعه وبالخاصه قارلرعدن انسانلرى اداره ايتك ارزو و مأوريننده بولونلره توصيه ايتكى برفريضة بيليرم . ق . ح .

بير متعصب ده كيل ايدى . بناء عليه ذات هايونلرني ، خريستانلرى قتل عامه حريص بير خونخوار ديهه تشهير ايتك اصلا دوغرو ده كيلدر . شو حالده ، اورتاده منع ايديله چك بير قتال اساساً موجود اولما دىغندن افندى حضرتلرى حقنده كي ستايش عاليلرى دخى ناهمجلدر . اكر موسى اليهك روحى بوندن متأثر اوله جق ايسه شاد و متسنى اولق صورتيله ده كيل بلكه معذب اولق صورتيله متأثر اوله جقدر .

بم احتساساتمه نظراً على افندى بومسئله ده بير كور آلت رولنى ايفا ايتشدر . بوندن باشقا بو مسئله ده - بر معتاد - رشوتك مهم بير رول اوينا مش اولماسى محتمل اولدوغى كيى رعايا صرتندن چكنمكى اعتياد ايتمش اولان اركان و وزراى دولتك اهم سائقى « قاپاروز » ايدى . ذاتاً سلطان سليمه قارشى درميان اولان اك بيوك عذر سياسى ، رعايادن جبايت ايدىلكده اولان وارداتك محو اولماسى ايدى . هيچ كيمسه مى بير تشكيلات وجوده كتيرمك ايسته ميوردى . هر كس وورمق ، صويمق ، ييمك و هضم ايتك ايستيوردى . مى تشكيلات ، مى اردو ، معتدل وزمانه كوره متحول بير توزيع مصرف جهتى ، هيچ كيمسه نك ذهنى اشغال ايتميوردى . بوييله بير شيتك اولاييله چكى اصلا دوشونولميوردى .

سلطان سليم وزرانك بو خيس و پست مطالعه لرني رد ايتدى . او كا قارشى اصرار ايتك جاندن نهل بي قايماق ديمك اولديغى ايچين وكلا اصرار ايدمه مدى . ايسته اوزمان زنيلىلى افندى حضرتلرينك بلاهت بى پايانه مراجعت ايتك لازمكلى . زنيلىلى ، جهانكيريك پيش عزمنه بير هيكل سپاه كي ديكلى . دينده اكر ايعنى جبر اولما دىغنى و فكرنده اصرار ايدرسه خلعه قنوى ويره چكى سويلدى .

سلطان ، مقصدينى آغير آغير وجوده كتيرمك ايچين بعض اجراآت ابتدائيه ايله اكثفا ايتمكه بويوك بير مجبوريهت حس ايتدى . فقط عمرى وفا ايتمه ديكي ايچين

اولانلری مجنون مطبق بیرپادشاهک ، کندی منفعتلرینی ترویج ایچین ، امامتک صحیح اولدوغنه فتوی ویریرلر. صوفتالرك امور دنیویهده اصلا صلاحیتدار اولمادقلرینی پکاعلا بیلدیكکز حالده زنیللی کیی بیردلایه آتی بیلک صفتی ویرمکز هیچ بیر صورتله تأویل ایدیلهمز .
 نه کر آتی بیلک دیمک زنیللی علی اقتدینک حرکت معهودهسی دیمک ایسه سرسملک وکوته بیلک لغتیرنی لسانزدن چیقارمالیدر .

تلیع زاره صفی

هامش : تاریخ تدنیات عثمانیهیی اوچنجی دفعه طبع ایتدیکی زمان، زنیللی مسئلهسی، بیر فصل مخصوص حالنده ، موضوع بحث ایتلرینی جلال نوری بک اقتدین استرحام ایدرم .
 ق . ح

هفته صبحی

افطار شکمپور و رانه

رمضانده، بر افطار سفره سنده بولونمق طالعه مظهر اولانلر ایچنده، بوسفرده نه قدر اشتها ایله یمک یتدیکنه دقت ایدنلر بولونور . اوילה بر افطار تصور ایدیورز که بوراده مختلف صنفدن ، مختلف طبقه دن اون، اون بش کشی بولونسون . آرده ، هراقتام بر سفره یی طاسار . لایان ، چاگیرلسون ، چاگیرلسون ، ایسته نلسون، ایسته . نلسون طاسارلادینی سفرده ، خانه صاحبک و مسافر . لرینک ارزولرینه رغماً ، اثبات وجود ایدن طاقدنده ایکی، اوچ کشی اولسون ... هله بونلر، سفره آلاتورقه ترتینده ایسه ویمک محضری سفره نک اورتیه سنه قونیلورسه دهامنون کورونورلر... یمککرك، دیگرلرندن زیاده کند . یلرینک نظر اشتها سنه عرض وجود ایتدیکنی فرض ایدرلر . کیمسه یی بکه هنرلر، بویورک، بویورک، اعتیاد ریا آلودینه رعایت ایدرلر . احتمال بویله جه حق تقدیمه دهامن زیاده صلاحیت کسب ایتدکری فرضیه سنده بولونورلر . دیگر مسافرلر « بویورک ! » دیمک ، صانکه اولنلرک قارنلرینی

بیرفومک روحنک شواوچ مبنای اساسینی اکتساب ایتدیلر :

صیای مشترک، منافع مشترک، اعتقادات مشترک بیر قوم ایچین . بیر کره بو اوچ اساس روحی اکتساب میسر اولدی ، اره لرنده هر بویوک مسئله ده اعضاسی میاننده رفاه بیرسوق طبعی ایله حکمران اولور واهمیتلی برنفاق اره لرنده تکون ایتز .

تراکات بطیئه ارضیه نک وجوده کتیردیکی بومشارکت حسیات ، مشارکت افکار ، مشارکت منافع بیر قومک بنیه مغنویه سنه بویوک بیرعنیت بویوک بیر استقرا ویریر . عینی زمانده بوقوته بیر قدرت عظیمه بخش ایدر . بو اوچ نوع مشارکت وقیله (روما) نک عظمت وشکوهنی وجوده کتیرمشدی . بوکونده انکلیزلری دلسیر اجلال وعظمت ایدیور . بو اوچ مشارکت غائب اولونجه قومک پریشان اولدوغی کوندر . (روما) نک رولی بو اوچ مشارکت عمومیه یه آرتیق مالک اولمادیکی کوندن اعتباراً ختام و قنا بولدی .

شیمدی شو حقایق روحیه و تاریخیه یه قارشى اعتراض ایده جک کیم واردر ؟ محققدرکه سلطان سلیم فکر مقدسی موقع فعله قویمق بختیارلغنه نائل اولمش اولسه یدی ؛ بالقان ساکنلری تمام صوفتالرك ایتدیکی کیی قویو بیرر مسلمان اولمش بولونا جاقردی . [زنیللی اقتدینک بالقانلیر ایتدیکی اییلکی روسیه چارلری و دیپلوماتلری اصلاً اجرا ایده مه مشلردر . بالقانلیر مومی الهه قارشى شکر کذارلقلرینی ایفا قصدیله هر بیر خانه ده مریم آنا نامه ایقاد ایتدیکلری قاندیلک یاننده زنیللی نامه آریجه بر قاندیل داها یا قالدیلر] .

لاکن عموم صوفتالرك کیی علوم دنیویهده اجهل اولان زنیللی کیی قویو بیر محافظه کار و ظاهر پرستک یا پاچاگی ایش ایشه بویله سرسملکدن عبارتدر . حضرت شارع اکبر « لا اکراه فی الدین » بویورمش . زنیللی اقتدیلر داها ایله ریسنی دوشونه هنرلر . فقط بوفصیله نک شریر